

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ „EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR“ ÉS A „SÁROSMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET“ KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda:

Megyeház.

Ez intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadóhivatal:

Az EPERJESI NÉPBANK helyiségeiben, fűtőca 2-ik sz. a.

Megjelen: minden vasárnap.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	5 frt — kr.
Félévre	2 „ 50 „
Negyedévre	1 „ 25 „

Hirdetési díj:

háromhasabos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 krajzár.

Nyilttér minden sor 10 kr.

Agrár-egylet.

IV.

Még két más különbség kiemelendő, melyek törvényes határozatokban gyökereznek. Ezek egyike a bélyegilletékre, másika a szegények ellátási kötelességére vonatkozik. A bélyegilleték első skálája (fokozata) a legkedvezőbb és azon jogügyletekre és okiratra vonatkozik, melyekkel leginkább tőkepenz birtokai foglalkoznak, s a harmadik fokozat a legkedvezőtlenebb, melylyel többnyire a földbirtokosok és más nem tőkepenzesek, leginkább azonban a parasztek foglalkoznak. Az első fokozat szerint 1050 frt után a pótlékkal együtt csak 70 kr., a harmadik fokozat szerint 800—1000 frt után 6 frt 25 kr. fizetnek.

A mi végre a szegények ellátását illeti, a mindennapi tapasztalat tanúsítja, hogy a gyárimunkások és városi cselédek nagyobb részt falun születnek és neveltenek, de a helyett, hogy a községek — tehát leginkább a földbirtokosok költségén testileg és szellemileg kifejtett erejüket a mezőgazdaságnak szentelnék, a városokba és gyárakba húznak, hogy magasabb béreket és több szabadságot nyerjenek, azonban azután ha ezen magasabb béreket a szabadsággal együtt elveszíteték s munkaképtelenné tették magokat, önkéntesen vagy eltolonozva községeikbe visszatérnek, hogy ezektől — melyeknek legkevésbé szolgáltak — a legnagyobb szolgalmányokat a betegapó és aggkori ellátás tekintetében igénybe vegyék. Sokkal ritkábban jön elő a megfordított eset, hogy a városokban vagy az ipartelegeken születt gyermekek mint cselédek vagy napszámások a földbirtokosoknál nehezebb munkát keresnének s csak sok év múlva illetőségi helyükre visszatérjenek.

Foglaljuk már most az eddig vázolt, részint a viszonyok természetében, részint a törvényes intézményekben gyökerező, a földbirtok hátrányára és a pénztőke előnyére működő különbségeket össze, mindenki előtt felfogható lesz, hogy a földbirtokos és a pénztőke közötti gazdasági harc felette egyenlőtlen, s az előbbinek az utóbbi általi elnyomása és felszívásának természeti szükségességgel kell végre mennie a nélkül, hogy a pénztőket az ügyvitel törvénytelenségével vádolni lehetne, ha a mesterségesen, t. i. törvényes intézmények által a földbirtok hátrányára s a pénztőke előnyére alkotott különbségek lassan meg nem szűntetnek, vagy jobban

ki nem egyenlítettnek, és ha a pénztőke természetes túlhatalmának, a földbirtok törvényes intézmények által azon helyzetbe nem tétetik, hogy a pénztőkevel a gazdasági harcot egyenlő erővel megállhassa. A paraszti osztály megszabadítására tehát mint a pénztőke abszolút szabadságának korlátozása, úgy különös óvrendszabályok hozatala szükséges.

Most azonban korunk a pénztőke abszolút szabadságának szüksége felőli gondolatok köré annyira leigézve van, hogy ezen abszolút szabadság korlátozásának követelése sokak által úgy tekintetik, mint polgári jogunk szentsége elleni vétkes vállalat.

Ezen felfogás ellenében szabad legyen arra utalni, hogy a tulajdon szentségét úgy a pénztőke, mint a föld-ökéül tisztelni kell, hogy az előbbinek nagyobb korlátozása nem kívánatik, mint az utóbbinak egyenlő szabadság érvényesülésére szükség, és hogy nem csupan a különböző tökenemek, de az embereknek is kölesönösen, abszolút szabadságuknak korlátozását el kell tűnőnk, mely korlátozás szükséges, hogy az emberek egyaránt fejlőd-hessenek és érvényesül-hessenek. Nem a gyengének az erős általi elnyomásának korlátlan szabadsága erkölcsileg jogos, hanem a mások egyenlő jogát tisztelő korlátozott szabadság. Minden jog életfeltétel, s megszűnik ha megölőleg hit.

A pénztőke abszolút szabadsága korlátozásának gondolatával annál könnyebben fogunk megbarátkozni, ha a földbirtok vagy földtőke abszolút szabadságának már is fennálló törvényes korlátozásait egész röviden tekintetbe vesszük.

Ilyen korlátozást foglal magában pl. a vadászati törvény. Ezen törvény szerint minden birtokosnak van vadászati joga a saját területén, bár milyen kicsiny legyen az; de gyakorolni ezen jogot a saját területén csak annak szabad, a ki legalább 200 holdnyi összefüggásban álló birtokkal bír, azoktól a vadászati a községet illeti, azoktól ez is a községterületén való vadászat gyakorlatáig igen korlátozva van.

A bányatörvény is a földbirtokos abszolút uralmának saját földtulajdonosa felett számos korlátozásait foglalja magában; a bányatörvény pl. kutatási engedélyt nyújt, melyet minden nem tulajdonos a földtulajdonos irányában gyakorolhat.

Ép úgy a vízjogi törvény is a földtulajdonosra nézve számos korlátozást foglal. Más törvények is, pl. a halászati, olyan szolgalmányokat állapítanak meg, melyeket a földbirtokosnak akarata ellen el

kell tűnie. A madár védtörvény s a rovarok irtására vonatkozó törvény is a földtulajdon uralmának sok korlátozásait foglalják magokban, sőt még a tökéletes elsajátítást is — habár a megszabott kártalanítás mellett — a földtulajdonosnak a fennálló kisajátítási törvények szerint el kell tűnie, mihelyest azt a közjó kívánja, vagy egy vasút építése engedélyeztetik. Az erdőtörvény is a földtulajdonosnak sok korlátozást szab elő. Érdeki zár alá — s üzemekre nézve olyan korlátok alá vehetők, hogy földbirtokának haszna és értéke nevezetesen kisebbedik.

A földtulajdon abszolút szabadsága ily számos korlátozásainak tekintetében nem kell-e azon kérdésnek felvetődni, hogy miért éppen a pénztőke abszolút szabadságának semmiféle korlátozásokat sem kell tűnie?

A pénztőkére vonatkozólag is léteztek már évszázadok óta nevezetes korlátozások az uzora törvényekben, melyek azonban sajnós — a túlhatalmassá lett speculatio javára eltöröltettek, és melyek helyett a kijózanodókor a becsutott hitelüzletekre vonatkozó törvényben csak gyenge kárpótlást nyújtott. A földbirtok védelmére azonban nem csupan a pénztőke abszolút uralmának további korlátozásai, de más nemű intézkedések is szükségesek, melyek közül itt több felemlítetni, de a melyek behozatala azonban huzamosabb időt és a legszívósabb kitartást követelni fog.

Igy lassan a zárt parasztbirtok előállításáról gondoskodni, és egy különös paraszti örökösödési jogot szabályozni kell. Megjegyzendő, hogy a zárt parasztbirtok alapfeltételeit tekintendők: 1. A háztelép-birtok, azaz, hogy a birtokos maga gazdálkodjék és lakjék birtokán. 2. Az ugynevezett forgótelkek oszthatatlansága a birtok szabadon becsatolásánál. 3. A bizonyos határig menő el nem adósodhatóság. 4. A végre nem hajthatóság, világosan meghatározott korlátozásokkal.

Harmadik rendszabály a latifundiumok alakulásának korlátozása. Továbbá a földbirtokosok érdekeinek szigorú megóvása a vadászati- és vadak által okozott károkok ellen.

A hasznát nem hozó, üresen álló laképületek felszabadítása a házostályadók alól, és a földadónak azon leszállítása, mely a külföldi termények fokozódó versenyé folytán a tiszta jövedelem csökkenésének megfelel, vagy a védvámok ugyanazon mértékben emelése a gazdasági terményekre nézve.

TÁRCZA.

A szerelem krédója.

— Francziából. —

Vágyainak netovábbja volt: költő nevével lehetni! Hanem a kéréletlen sors más határozott, mert a helyett, hogy nagyralátó s romantikus óhajait és reményeit teljesítette volna, — bizonybizon ugyanacsak meglehetősen csöndes és szerény életfolyást jelölt ki számára, — egy auteulli gazdag tőkepenzeshez ment férjhez; ki tőrhetően szeretetreméltó és jovialis úri ember létere csak egy kis sé volt sokkal öregebb mint ő, ráadásul pedig, mind e jó tulajdonságok mellett csak egyetlenegy gyöngéje vala, t. i. a szenvedélyes kertészet. A jó férj idejének legnagyobb részét kertjében töltötte el vetés, plántálás, viráglocsolás, gyomlálás, virágrendelés s több effélével, mely foglalkozás hogy elegendő inger s lelkesedést is képes nyújtani oly kedélynek, mely nem vágyódik az eszményi után, — azt denique is eltagadni nem lehet.

Idestova tiz esztendeje voltak már férj és feleség. Jó isten! életének utja oly sima, oly egyenes, . . . oly egyhanguak tűnt fel előtte, mint kertjében a gondosan megüesett fasorok. Idestova tiz esztendeje hallgatja már a kertészolló s a locsoló kaunából kiszökellő vizsugarak egyhangu zizegését. A megtestesült virágbarát feleségével is úgy bánt, mintha az is virág lenne. Gondosan megfigyelte az exotikus növényekkel feldiszipított terem hőmérsékletét; lehetőleg örta őt az aprilisi hideg szellőtől s a márcziusi napugaraktól, és valamint — az időjáráshoz mérten — bizonyos,

eserépburok alá rejtett plántákra nézve jónak látta a szabad levegőt, vagy a melegház fülledt klimáját, azonképen állapítá meg a felesége életfolyásának teendőit is, természetesen mindig tekintettel a barometrum és holdváltozásra.

Jó sokáig élt tehát teljesen elzárva a világtól, a négy fal között, mely férje kertjét körülkeríté. Csöndesen és szerényen élte le napjait, mint az ibolya, és mindamellett mégis idegen, kevésbé művésziileg s mintaszerűen rendezett kertek után vágyódott, melyben kúsó növények futnak fel a fakra s azoknak koronáján felül himbálóznak a léghen. . . . hol szinompás, a közönséges halandó előtt ismeretlen virágok kaczerkódnak szépségökkel; s a szem megittasul a fantasztikus pompától. Persze ilyen kertekről csak a költők álmodnak, miért is éppen nem esoda, ha annyi verset s költeményt olvasott össze, a mennyit csak felkutatott a virágbarát szük czellájában. Kinek irodalmi ismerete különben eskakis a kalendáriumi időt jóló kláppaneziák határáig terjedt, mint pl.:

Ha borús az ég Medárd nap körül
Akkor negyven napig ki sem derül.

A szegény nő válogatás nélkül végig olvasott minden költeményt, a mely csak a keze ügyébe esett. Formálisan nyelte a legsiralmasabb ferezmunkákat is. Boldognak érezte magát, ha a „szerelem“, „szív“, „lélek“ s több effélére rimeket talált; ilyenkor aztán becsapta a könyvet, órákig is elmélázott, s midőn fölocúdott, sóhajta ejté ki a panaszt, hogy: „Oh! mily csufondórosan esalt meg engem az én férjem!“

Különben mind e szép vágyak és óhajok bizonyára csak puszttán azoknak maradtak volna s az ábránd csöndesen végét éri, ha éppen abban a veszedelmes időben, midőn ő 30 éves lett,

(tudvalevő dolog, hogy a 30 év a menyecskek érényeiére ép oly befolyással van, mint a déli időjárás a délutánira!) nem vetődik utjába az ellenállhatlan Amaury.

Amaury valóságos prototypja volt az általa képviselt genereknek. Mintha csak előttük állna! Tetőtől talpig maga a szerencsétlenség kinyomata vala; szemei fátyolozottak, arca halovány, haja azonban mindamellett orosz divat szerint gondosan fésülve s bajusza magyarosan volt kipödörve. Egyike volt ő azoknak, kik életük fölött kétségbeestek, (a mit a hölgyek különben is nagyon szeretnek!) de kik mindamellett mégis mindig a legújabb divat szerint öltözködnek; lyrikus volt ő, ki a közönséges apró-eseprőségekkel nem törődik, s kinél a köitöt és köitellen beszéd mivolta egyedül a genialiter lazán megkötött nyakkendőben nyilvánul, melynek csokra minden percében ki van téve a szétbomlás veszélyének. Ilyenkor kellett aztán nézni őt, hogy mily hatást ért el, ha „A szerelem krédója“ című nagy költeményét szavalta. Susogó, reszkető hangon szavalt, s ha ehhez a szép paszszushoz ért:

„Hiszek a szerelemben, mint az egy Istenben!“
a lelkesedés a legmagasabb fokra hágott!

Bizonyára nem vetjük messzire a sulykot, midőn azt állítjuk a hatáshajhászról, hogy az Istenben ép oly kevésé hitt, mint akármely másban. Hanem hát persze ily csekélységekkel a hölgyek egy mákszemnyit sem törődnek. A csöngő-böngő szavak képezték a csalótket, melybe valamennyien belekóstoltak s mindannyiszor, valahányszor csak Amaury „A szerelem krédóját“ szavalta, áhitatos figyelemmel fogták körül; ilyenkor aztán a rózsaszínű megnyiták s a szentimentalizmus nagy ravaszággal kivett horgát szépecskén lenyelték.

A változások illetékei reductioja egy megfelelő mértékre, és az ingatlan birtoknak a fundus instructus utáni változások illetékeinek eltörölése.

A vasúti differential tarifáinak eltörölése, melyek által külföldi termények nagyobb távolságra olcsóbban szállíthatók, mint a belföldi termények kisebb távolságra; azután a refectio szerződéseknél, melyek által nagyobb mennyiségek olcsóbban szállíthatók, mint a termelőktől a kisebb mennyiségek nyilvánossága, igazságos alkalmazása, és egyenlő mértéke.

A paraszti gazdaságnak megfelelő agrárhitel felőli gondoskodás, mely által a hitelező védelmére a kamatfizetés és tőke törlesztés biztosított, a leltár elhárítása megakadályoztatik, és az adós védelmére a kamatlatb lehetőségek alacsonyra szabotik; a tőkének időelőtti felmondása lehetőleg elkerülhető, végrehajtás alkalmával a birtok elpredálása megmenekíthető, és a végrehajtást szenvedőnek ingó és ingatlan vagyonban bizonyos minimum az őt és családját tápláló foglalkozáshoz meghagyatik. A szokásos kamatlatbnak megállapítása ne legyen törvényes korlátozás, hanem csak egy az állami vagy országos közigazgatást illető megerősítése az időnkint tényleges szokásos kamatlatbnak, és az adósnak minden ezen szokásos kamatlatb meghaladó kamatfizetése, a tőkéből levonandó legyen.

További rendszabály lenne a lábon álló termés eladásának jogérvénytelenné nyilvánítása, mely tapasztalatilag az uszorások kizsákmányolási módja, és a becsületes hitelezők veszélyeztetése, s többnyire a paraszti tönkremenetelére vezet.

Továbbá a községi adósságok bepanaszolhatatlansága. Ép oly fontos mint sürgős rendszabály a falusi népességnek a felette közveszélyes koldusok és csavargók elleni szigorú védelme, mi felől tovább nincs mit beszélni, hanem gyorsan és erősen törvényhozási és közigazgatási úton segínyt szerezni kell ellene.

További rendszabály könnyítse meg a községek szegénytartási terhét, a beteg-eseléd, pénztárak törvényes kényszer behozatala által, melyekhez a eseléd és a szolgálatadók — utóbbiak hogy a eselédrendtartási szabályok által reájok rótt ápolási kötelezettségtől szabaduljanak — járulnának; továbbá hasonló behozatala által az agkori — vagy rokkantak pénztárának.

A földbirtok és a mezőgazdaság részére szükséges övrendszabályok felsorolása még ezzel koránt sincs kimerítve, mostanra azonban elég legyen, hogy képet nyujtsunk a feladat nagyságáról, melyet az agrár-egylet maga elébe tűzött.

Korunk ugyan annyira van még a római jogi nevezetekbe és a manchesteri alapelvekbe elfogulva, mely szerint a gyengébb az erősebbnek áldozatul hagyatik, hogy a pénztőke abszolút szabadságának korlátozásait amint azok itt jeleztenek — a polgári jogrend elleni merényletnek tekinti, azonban jeles jog- és nemzetgazdasági tanárok már sok évek óta utalnak ilyen korlátozások, és a földtulajdon jogvédelmére szolgáló szabályok szükségességére.

A legjobb férfiak szellemi teljes erejüket már évek óta a termelő néposztályok helyzetének gazdasági javulásának, és különösen a földbirtokos osztálynak szentelik. Szabad lenne itt az utóbbiaknak az ő saját legégetőbb életkérdések megoldásánál kezüket ölbe tenni? Nem, nekik is helyzetük javítására, jövőjük biztosítására segídeznük kell. A sikeren nem szabad kételkedni. Tekintsünk csak Amerikára és Angolországra, s az ő a legújabb időben Irland részére alkotott agrártörvényeire, melyek a polgári jog szigorát a bérlet és bérösszegre

vonatkozólag, a bíró szabad és méltányos véleménye és ítélete által tetemesen korlátozzák. A kis Szerbia is már egy böles törvényt alkotott, mely szerint 5 hold szántóföld s annak termése nem exequálható, a paraszti csak a nyilvános pénztáraknál tehet adósságot, és ezek ellenében is 2 hold szántóföld a ház és udvarral a végrehajtás ellen biztosítva van.

Nekünk is tehát az agrár törvényhozás és közigazgatás azon reformjára törekednünk kell, melyet itt jeleztenek, és egy szabad és szolgálatképes paraszti földbirtok fenállásának biztosítását előmozdítani kell. Ezen nagy és nehéz mű csak úgy sikerülhet, ha a földbirtokosok magok, valamint minden barátai és ismerői az agrár viszonyoknak egyértelműleg közreműködnek, és ez az agráregylet célja.

Megjegyzések az erdei törvény végrehajtása tárgyában.

Mily fontos kérdés ez s mégis mily könnyedén szokas vele a hivatalos téren elbánni! Különösen a politikai títont tárgyaló erdei vétségek tárgyalása s elintézése a felületességgel határos. (Dicsérendő a kivételek.) De hol rejlik e bajnak a kútforrása? — A következő okokban: a politikai tisztviselő megszokta azt, hogy ügyeit — melyek igen számosak és sokfélék — a leglakonikusabb módon intézte el, különben sok feldolgozatlan ügye marad, a mi miatt a felsőbbség nagyon megdorgálná; és mert most a hivatalos működés tere majdnem az egyedüli és főterem a gyors elintézés. A gyorsaság pedig mindenkor az alaposág rovására működik. Végül a praxis hiánya is érezhető kalamitás s innen ered az, hogy a felek megjelenvén a tárgyalásnál, hivatalos szigorúsággal — a mi szintén csak a politikai téren divatos — kérdőre vonatnak a tett elkövetése iránt, mire, különösen azon esetben, ha marha-legeltetésről van a szó, a mely a kiskorú családtagokra szokott bízni s a kik az elkövetett tett miatti felelemből szűlők előtt mindent eltagadnak, a megidézett részéről az a rendes felelet, hogy: nem tudom s ezzel be van fejezve a tárgyalás, a mi nem egyéb, mint *con tumacia ex non defendit* és ennek alapján meghozatik a marasztaló ítélet; mely ha felelbeztetik, a felsőbb forum által helybenhagyatik azon módosítással, hogy a pénzbüntetés hivatalból felemeltetik s a nemaláni képviselő költségei 1—4 frittal megnyirbáltatnak. Ez nem helyes eljárás a felsőbb forum részéről, mert ha ilyenkor a marasztaló ítéletnek hozzá felülvizsgálat végett, az a feladata, hogy az egész eljárást semmitse meg, az iratokat újból tárgyalás s az ügy alapos kiderítése végett küldje vissza. Különben a nullum jus, summa injuria esetei ismétlődnek. Ily ügyeknél sem a tettes, sem a tett minősége, a beszámíthatóság mérve, a szándék minősége, a vádló és vádlott közti jogviszony s a panasz tárgyát képező területen talált marhák száma, a legeltetés jogossága vagy jogtalansága kiderítve nincs; és így gyakran ismétlődik az a tragi-comicum, hogy a panaszló csak azért lesz nyertes, mert panaszolt emelt s a vádlott csak azért vesztes, mert bepanaszoltatott. — Nehogy azt higgye valaki, hogy mindez alapot nélkülöző állítás, eimondom a faktumokat: megtörtént, hogy B. város bérbe adta az a. v. lakosoknak bizonyos erdőrészt, melyen a bérlők marháikat legeltették vagyis éltek a szerződésük által biztosított jogokkal; de az erdővel névelékek rossz viszonyba jöttek s általa bosszúból feljelentettek és a bérbeadó által

bepanaszoltattak, mely körülmény s illelőleg jogviszony, habár védelemképen felhozott, a j-gyzőkönyvben nyomtalanul maradt és habár a felelbeztetési iudokokban felhozott ismét, kiderítetlenül maradt, sőt az általános érvényű praxis által elfogadott jogelv dacára: mely szerint a felelbeztető terhére az ítéletet, melyben pénzbéli marasztalásról van szó, hivatalból megváltoztatni nem szabad, mert ezt meg nem engedik a tételek törvények, sőt határozottan tiltják, a felsőbb forum — melytől tovább nem lehet felelbeztetni — a pénzbüntetését hivatalból felemelte a felelbeztető terhére. — És így, az amúgy is mindenféle köz- és egyházi s más adókkal túlterhelt földmivelő az erdőtervénynek hatóságilag szigorított súlya alatt kénytelen nyögni. — Ha pedig — a mi szokatlan — a vádlott ügyvédi segínyt vesz igénybe, ezen politikai praxis-ellenes cselekmény miatt ingráciába esik az illető, mert egy ily törvénytudó individuum szokatlan, kellemetlen és feszélyező organum a politikai tárgyalásoknál még akkor is, ha a legilledelemesebb modorú s a legobjektivebb tárgyaló, ha más okból nem is, de mindenesetre azért, mert alapos védelme sok munkát okoz s ismétli eljárásra kötelez a bizonyítási művelet. Jó lenne ezen bajon segíteni. — Ezen soraimat avval zárom, hogy nem rosszakarat szüleményei és hogy ne vegye magára az, a ki nem illet. F.

A háziipar központi választmánya.

(Deczember hó 9-én tartott ülésből.)

Az eszme praktikus talajra esett. Róvid pár havi buzgólkodás után eredményekkel képes fellépni, melyek alapján a háziipar meghonosított mozgalomnak csak üdős eredményt jósolhatni; különösen ha az ügy továbbra is Pechy Zsigmond kezében marad.

Sok itt még a nehézség, sok a leküzdendő akadály. De az természetes s együtt jár, minden úttörési mozgalommal. Az egyes telepek: a soóvári csipkeverő, a zborói esztergályozó, a bártfai kosárfonó, az eperjesi szövő-tanműhelyek fontos előjelt adtak magokiról.

Soóvárt a tanműhely megalakítása után 9 nő van alkalmazásban. Csinos munkájuk már piazzot is talált, egy helybeli kereskedő: Schönfeld Hugó vállalta el a készített cikkek közvetítő eladását. Idriai csipkék készítésével a csipketanítónő vezetés alatt 3 külföldi nő működik. E tanműhelynél az a nehézség, illetve akadály forog fenn, hogy a 3 havi tanítói rövidnek bizonyult, továbbá hogy a Soóvárt, már régóta működő s az új tanműhelyvel ellenséges állást foglaló régi csipkeverő nők nagyban konkurrálnak a fiatal műhelyvel. De ez a konkurrenzia csak időleges, a tanfolyam négy hónapra lett meghosszabbítva, s ez elég leendő arra, hogy a tanfolyamot végzett növendékek a követelt mintákat minden további vezetés nélkül hibátlanul készítsék s helyt álljanak.

A miniszterium annak idején engedélyezte, hogy a késmárki szövőiskolába 10 alapítványi hely, egy-egy hely 160 fttnyi stipendium mellett, sáros-megyey, két osztályt végzett ifjak által betöltessék. Népünk azonban nagyjában véve oly rövidlátó, hogy e 10 helyre, az alispáni, a polgármesteri és szolgabírói hivatalok buzgalma dacára, a pályázat után csak öten jelentkeztek. Minek következtében Rejtő iparfelügyelő akkor azt indítványozta, hogy

dékozta, verseiben annyira felhasználta, hogy s a j á t m a g a n a k egy csöpp sem maradt fel belőle. Kicsinyes, önző s a mit a szerelem soh'sem bocsát meg, borzasztó fősvény volt. Hogy az üldözéseknél elejét vegye, bajuszát is leb-retváltatta, s ily alakban valóságos torzképnek tűnt fel előtte. Mily egészen másképp nézett ki akkor, midőn felsütött hajfürtökkel szavalá el előtte „Kredójá“-t! Most, a kényszerített visszavonultságban teljesen elhanyagolta magát, . . . csak most kerültek napfényre gyengei s szeszélyei; s köztük a legkiállhatatlanabb, hogy örökösen betegnek képzelé magát, pedig tudvalevő dolog, hogy ha az ember sokáig képzelt beteg, utóvégre is igazán azzá lesz.

A derék Amaury flanelle s közszenyepapirba burkolta magát, kandallójának párkányán gyógyszerekkel telt üvegek és a különféle porok s labdacokkal magtómótt dobozok egész légiója állott. Az asszonyka jó hosszú ideig valóságos szürke néni s betegápolónő volt. Megadással viselte sorsát, s úgy vélekedett, hogy ez által jóvá teheti ballépését, s hogy életének tulajdonképp csak most van bizonyos célja. A fojtó meleg szobában, melyben a gyapotba pólyázott költő ült, . . . visszaidézte emlékébe kedves kertjét, melyben oly kellemes illatár, . . . oly egészséges levegő uralgott, ilyenkor aztán éber álmban megjelent előtte a jó virágapoló, a mint ott járt-kelt esőndesen, egyszerűen, önzéstelenül — virágai s fái közt. Isten uram! ha összehasonlította ezzel az exaltált és önző emberrel, a ki most mellette ült, kénytelen volt amannak előnyét elismerni!

Egy hónap lefolyása után szerette férjét, még pedig őszinte, igaz — s nem képzelt, affektált vonzalommal. Egy szép napon bánatának s felébredt szerelmének szenvedélyes ígéreteivel telt hosszú levelet írt neki. A férj nem válaszolt; körülbelül

Én édes Istenem! Tessék csak elképzelni: egy költő, ki nek oly szép bajusza van, s a mellett még annyira hisz a szerelemben, mint az egy Istenben! Megtestesült virágbarátunknak a felesége szintén úgy járt, mint a többi; . . . nem birt ellenállani! Elég volt háromszor végig hallgatnia a költeményt — s le volt győzve.

Jóllehet ábrándozó s képzelgő hölgyecske volt, de mindamellett a női erényt sem ignorálta — és ellensége vala minden kétértelműségnek s kétesnek. Hanem hát a költő „Kredójá“-ban szintén világosan kijelentette, hogy korántsem tartozik az imádók azon osztályába, kik emelt fővel hirdetik az erkölcsök s törvény megvetését.

A fiatal menyecske zsinórmértékül vevé „A szerelem kredóját“, egyszerre eltűnt az auteuli kertből s költője karjaiba dobta magát. „Nem élhetek többé azzal az emberrel! Szabadíts meg!“ Ily esetekben a férj urról rendszeren „az az ember“-féle szólalmokkal szokás megemlékezni.

Amaury pillanatra teljesen oda volt ámulatában. Az ördögbe! hogy is juthatott eszébe ennek a harminéves asszonyának komolyan venni mindazt, a mi ő egy szerelmi költeményben elzeng? Hanem hát utóvégre is mosolygó képet vágott e játékhoz, szívesen fogadta a sors-rendezte nem remelt szerencsét, s minthogy a hölgyecske auteuli kertjének egészséges levegője s a gondos ápolás következtében igen jól volt konzerválva, egyáltalában semmi kifogása sem volt.

Meg kell adni, hogy az első napok igen kellemesen röppentek el. Rettetniük kellett a megcsalt férj üldözésétől; álnév alatt rejtőzködtek s gyakran változtatták a lakást, — természetesen kevésbé feltűnő helyen, Paris legtávolabb eső külvárosában választva meg azt. Csak este mehetek ki s ekkor is ugyancsak nagy éberséggel kellett

figyelnők minden oldalra és betetőzésül a szentimentális „holdvilágos sétat“ sem maradtak el.

Oh! te csodálatos hatalma a romantizmusnak! Minél nagyobb volt a félelem, rettegés, — minél találekonyabb elővigyázat dolgában a férfi, . . . minél süröbben kívánta befüggyönyözni az ablakot s befátyolozni arezát, annál nagyobb dicsfényben jelent meg előtte a költő. Ejjel feltárták szobájuk kicsinyke ablakát, felnéztek a csillagokra, melyek sokkal szebben fényltek, mint a szomszédos vas-pálya jelvénytüzei, s ő elkezdett szavalni:

„Hiszek a szerelemben, mint az egy Istenben!“
És ez oly nagyszerű volt!

Sajnos, hogy ezen öröm nem tartott sokáig. A férj teljesen bekén hagyta s egy betűt sem halatott magáról. Különben hát mit is akarnak vele? Hisz „az az ember“ valóságos filozofus volt! Mintán neje csufondósan elhagyta, a házához vezető bejárást ismét elcsukta s visszatért rózsiához, melyek olyannyira erős gyökeret vertek a földbe, hogy megszökésüktől nem kellett tartania. Csekély vigasztalás, hanem mégis valami! . . . Szerelmeseink csakhamar szintén a nyugodt élet révén jutottak visszatértek Parisba, hanem ezzel egyidejűleg a fiatal asszonykának is úgy tetszett, mintha isteni költőjét kieserítették volna. A szokás, . . . a meglepetés miatti aggodalom, . . . a felfedeztetés félelme, a folytonos izgatottság, szóval mindaz, a mi szenvedélyének ujjabb s ujjabb tápot nyujtott, most egyszerre mind elesett, csak most kezdé költőjét ismerni, . . . csak most látott világosan. Minden csekély körülménnyel, a háztartásban, a mindennapi filiszter élet ezer s ezer apróságaiban tanulta méltányolni a férfit, a kivel most együtt élt.

Azt a kereset, mivel a természet magasztos, hősies és igaz érzelmek tekintetében őt megaján-

A változási illetékek reductioja egy megfelelő mértékre, és az ingatlan birtokok a fundus instructus utáni változási illetékének eltörzése.

A vasúti differential tarifáinak eltörzése, melyek által külföldi termények nagyobb távolságra olcsóbban szállíthatók, mint a belföldi termények kisebb távolságra; azután a refectio szerződéseinek, melyek által nagyobb mennyiségek olcsóbban szállíthatók, mint a termelőktől a kisebb mennyiségek nyilvánossága, igazságos alkalmazása, és egyenlő mértéke.

A paraszti gazdaságok megfelelő agrárhitel felőli gondoskodás, mely által a hitelező védelmére a kamatfizetés és tőke törlesztés biztosított, a leltár elhárítása megakadályoztatik, és az adós védelmére a kamatláb lehetőleg alacsonyra szabatik; a tőkének időelőtti felmondása lehetőleg elkerülhető, végrehajtás alkalmával a birtok elpredálása megmenekül, és a végrehajtást szenvedőnek ingó és ingatlan vagyonban bizonyos minimum az őt és családját tápláló foglalkozáshoz meghagyatik. A szokásos kamatlábnak megállapítása ne legyen törvényes korlátozás, hanem csak egy az állami vagy országos közigazgatást illető megerősítése az időnkint tényleges szokásos kamatlábnak, és az adósnak minden ezen szokásos kamatlábat meghaladó kamatfizetése, a tőkéből levonandó legyen.

További rendszabály lenne a lábon álló termék eladásának jogvénytelenné nyilvánítása, mely tapasztalatilag az uszások kizsákmányolási módja, és a becsületlen hitelezők veszélyeztetése, s többnyire a paraszti tönkremenetelére vezet.

Továbbá a köcsmai adósságok bepanaszolhatlansága. Ep oly fontos mint sürgős rendszabály a falusi népességnek a felette közveszélyes köldusok és csavargók elleni szigorú védelme, mi felül tovább nincs mit beszélni, hanem gyorsan és erőteljesen törvényhozási és közigazgatási úton segínyt szerezni kell ellene.

További rendszabály könnyítse meg a községek szegénytartási terhet, a beteg-eseled, pénzárak törvényes kényszer behozatala által, melyekhez a eselések és a szolgáltatások — utóbbiak hogy a eseléndrendtartási szabályok által reakció rött ápolási kötelezettségtől szabaduljanak — járulnának; továbbá hasonló behozatala által az agkori — vagy rokkantak pénzárának.

A földbirtok és a mezőgazdaság részére szükséges övrendszabályok felsorolása meg ezzel koránt sincs kimerítve, mostanra azonban elég legyen, hogy képet nyujtsunk a feladat nagyságáról, melyet az agrár-egylet maga elébe tűzött.

Korunk ugyan annyira van még a római jogi nézetekbe és a manchesteri alapelvekbe elfogulva, mely szerint a gyengébb az erősebbnek áldozatul hagyatik, hogy a pénztoke abszolút szabadságának korlátozásait amint azok itt jeleztenek — a polgári jogrend elleni merényletnek tekintik, azonban jeles jog- és nemzetgazdasági tanárok már sok évek óta utalnak ilyen korlátozásokról, és a földtulajdon jogvédelmére szolgáló szabályok szükségességére.

A legjobb férfiak szellemi teljes erejüket már évek óta a termelő néposztályok helyzetének gazdasági javulásának, és különösen a földbirtokos osztálynak szentelik. Szabad lenne itt az utóbbiaknak az ő saját legégetőbb életkérdések megoldásánál kezeitet öbe tenni? Nem, nekik is helyzetük javítására, jövőjük biztosítására segédkezni kell. A sikeren nem szabad kételkedni. Tekintsünk csak Amerikára és Angolországra, s az ő a legújabb időben Irland részére alkotott agrártörvényeire, melyek a polgári jog szigorát a bérlet és bérösszegre

vonatkozólag, a bíró szabad és méltányos véleménye és ítélete által tetemesen korlátozzák. A kis Szerbia is már egy böles törvényt alkotott, mely szerint 5 hold szántóföld s annak termése nem exequálható, a paraszti csak a nyilvános pénztáraknál tehet adósságot, és ezek ellenében is 2 hold szántóföld a ház és udvarral a végrehajtás ellen biztosítva van.

Nekünk is tehát az agrár törvényhozás és közigazgatás azon reformjára törekednünk kell, melyet itt jelezünk, és egy szabad és szolgálatképes paraszti földbirtok fenállásának biztosítását előmozdítani kell. Ezen nagy és nehéz mű csak úgy sikerülhet, ha a földbirtokosok magok, valamint minden barátai és ismerői az agrár viszonyoknak egyértelműleg közreműködnek, és ez az agrár-egylet ezéjja.

Megjegyzések az erdei törvény végrehajtása tárgyában.

Mily fontos kérdés ez s mégis mily könnyedén szokás vele a hivatalos téren elbánni! Különösen a politikai úton tárgyalta erdei vétségek tárgyalása s elintézése a felületességgel határos. (Dicsérendők a kivételek.) De hol rejlik e bajnak a kútforrása? — a következő okokban: a politikai tisztviselő megszokta azt, hogy ügyeit — melyek igen számosak és sokfélék — a leglakonikusabb módon intézze el, különben sok feldolgozatlan ügye marad, a mi miat a felsőbbség nagyon megdorgálná; és mert most a hivatalos működés téren majdnem az egyedüli és főterem a gyors elintézés. A gyorsaság pedig mindenkor az alaposág rovására működik. Vegül a praxis hiánya is érezhető kalamitás s innen ered az, hogy a felek megjelenésén a tárgyalásnál, hivatalos szigorúsággal — a mi szintén csak a politikai téren divatos — kérdőre vonatnak a tett elkövetése iránt, mire, különösen azon esetben, ha marha-legeltetésről van a szó, a mely a kiskorú családtagokra szokott bízati s a kik az elkövetett tett miatti felelemből szülőik előtt mindent eltagadnak, a megidézett részéről az a rendes felelet, hogy: nem tudom s ezzel be van fejezve a tárgyalás, a mi nem egyéb, mint *contumacia ex non defendit* és ennek alapján meghozatik a marasztaló ítélet; mely ha felelbeztetik, a felsőbb fórum által helyben hagyatik azon módosítással, hogy a pénz büntetés hivatalból felemeltetik s a n-staláni képviselő költségei 1—4 frttal megnyirbáltatnak. Ez nem helyes eljárás a felsőbb fórum részéről, mert ha ilyképen tárgyalta ügyek érkeznek hozzá felülvizsgálat végett, az a feladata, hogy az egész eljárást semmitse meg, az iratokat újból tárgyalás s az ügy alapos kiderítése végett küldje vissza. Különben a nullum jus, summa injuria esetek ismétlődnek. Ily ügyeknél sem a tettes, sem a tett minősége, a beszámíthatóság mérve, a szándék minősége, a vádló és vádlott közti jogviszony s a panaszt tárgyat képező területen talált marhák száma, a legeltetés jogossága vagy jogtalansága kiderítve nincs; és így gyakran ismétlődik az a tragi-comicum, hogy a panaszló csak azért lesz nyertes, mert panaszt emelt s a vádlott csak azért vesztes, mert bepanaszoltatott. — Nehogy azt higgye valaki, hogy mindez alapot nélkülözö állítás, emondom a faktumokat: megtörtént, hogy B. város bérbe adta az a. v. lakosoknak bizonyos erdőrészt, melyen a bérlet marhákat legeltették vagyis éltek a szerződésük által biztosított jogokkal; de az erdővel néveltek rossz viszonyba jöttek s általa bosszúból feljelentettek és a bérbeadó által

bepanaszoltattak, mely körülmény s illeioleg jogviszony, habár védelemképen felhozott, a j-gyökönyvben nyomtalanul maradt és habár a felelbezési indokokban felhozott ismét, kiderítellenül maradt, sőt az általános érvényű praxis által elfogadott jogelv dacára: mely szerint a felelbező terhére az ítéletet, melyben pénzbeli marasztalásról van szó, hivatalból megváltoztatni nem szabad, mert ezt meg nem engedik a tételes törvények, sőt határozottan tiltják, a felsőbb fórum — melytől tovább nem lehet felelbeznit — a pénzbüntetést hivatalból felemelte a felelbezők terhére. — És így, az amúgy is mindenféle köz- és egyházi s más adókkal túterhelt földmivelő az erdőtervénynek hatóságilag szigorított súlya alatt kénytelen nyögni. — Ha pedig — a mi szokatlan — a vádlott ügyvédi segínyt vesz igénybe, ezen politikai praxis-ellenes cselekmény miatt ingrécziába esik az illető, mert egy ily törvénytudó individuum szokatlan, kellemetlen és veszélyező organum a politikai tárgyalásoknál még akkor is, ha a legillelemesebb modorú s a legobjektivebb tárgyaló, ha más okból nem is, de mindeusetre azért, mert alapos védelme sok munkát okoz s ismétli eljárásra kötelez a bizonyítási művelet. Jó lenne ezen bajon segíteni. — Ezen soraimat avval zárom, hogy nem rosszakarat szüleményei és hogy ne vegye magára az, a kit nem illet. F.

A háziipar központi választmánya.

(Deczember hó 9-én tartott ülésből.)

Az eszme praktikus talajra esett. Rövid pár havi buzgólkodás után eredményekkel képes fellépni, melyek alapján a háziipar meghonosító mozgalomnak csak üdős eredményt jósolhatni; különösen ha az ügy továbbra is Péchy Zsigmond kezében marad.

Sok itt még a nehézség, sok a leküzendő akadály. De az természetes s együtt jár, minden úttörési mozgalommal. Az egyes telepek: a soóvári csipkeverő, a zborói esztérgályozó, a bártfai kosárfonó, az eperjesi szövő-tanműhelyek fontos életjelt adtak magokról.

Soóvárt a tanműhely megalakítása után 9 nő van alkalmazásban. Csinos munkájuk már piacot is talált, egy helybeli kereskedő: Schönfeld Hugó vállalta el a készített cikkek közvetítő eladását. Idriai csipkék készítésével a csipketanítónő vezetése alatt 3 külföldi nő működik. E tanműhelynél az a nehézség, illetve akadály forog fenn, hogy a 3 havi tanidő rövidnek bizonyult, továbbá hogy a Soóvárt, már régóta működő s az új tanműhelylyel ellenséges állást foglaló régi csipkeverő nők nagyban konkurrálnak a fiatal műhelylyel. De ez a konkurrenzia csak időleges, s a tanfolyam négy hónapra lett meghosszabbítva, s ez elég leund arra, hogy a tanfolyamot végzett növendékek a követelt mintákat minden további vezetés nélkül hibátlanul készítsék s helyt álljanak.

A miniszterium annak idején engedélyezte, hogy a késmárki szövőiskolába 10 alapítványi hely, egy-egy hely 160 frtnyi stipendium mellett, sáros-megyeyi, két osztályt végzett ifjak által betöltessék. Népünk azonban nagyjában véve oly rövidlátó, hogy e 10 helyre, az alispáni, a polgármesteri és szolgabírói hivatalok buzgalma dacára, a pályázat után csak öten jelentkeztek. Minek következtében Rejtő iparfelügyelő akkor azt indítványozta, hogy

Én édes Istenem! Tessék csak elképzelni: egy költő, kinek oly szép bajusza van, s a mellett még annyira hisz a szerelemben, mint az egy Istenben!

Megtestesült virágbarátunknak a felesége szintén úgy járt, mint a többi; . . . nem birt ellenállani! Elég volt háromszor végig hallgatnia a költeményt — s le volt győzve.

Jölehet ábrándozó s képzelő hölgyecske volt, de mindamelllett a női erényt sem ignorálta — és ellensége vala minden kértelműségnek s kétesnek. Hanem hát a költő „Kredója“-ban szintén világosan kijelentette, hogy korántsem tartozik az imádók azon osztályába, kik emelt fővel hirdetik az erkölcsök s törvény megvetését.

A fiatal menyecske zsinórmértékül vevé „A szerelem kredóját“, egyszerre elúnt az auteuli kertből s költője karjaiba dobta magát. „Nem élhetek többé azzal az emberrel! Szabadíts meg!“ Ily esetekben a férj urról rendesen „az az ember“-féle szólamokkal szokás megemlékezni.

Amaury pillanatra teljesen oda volt ámulatában. Az ördögbe! hogy is juthatott eszébe ennek a harminczéves asszonyának komolyan venni mindazt, a mit ő egy szerelmi költeményben elzeng? Hanem hát utóvégre is mosolygó képet vágott e játékhöz, szívesen fogadta a sors-rendezte nem remelt szerencsét, s minthogy a hölgyecske auteuli kertjének egészséges levegője s a gondos ápolás következtében igen jól volt konzerválva, egyáltalában semmi kifogása sem volt.

Meg kell adni, hogy az első napok igen kellemesen röppentek el. Rettegniök kellett a megcsalt férj üldözésétől; álnév alatt rejtőzködtek s gyakran változtatták a lakást, — természetesen kevésbé feltűnő helyen, Paris legtávolabb eső külvárosában választva meg azt. Csak este mehetek ki s ekkor is ugyancsak nagy éberséggel kellett

figyelniök minden oldalra és betetőzésül a szentimentális „holdvilágos séták“ sem maradtak el.

Oh! te csodálatos hatalma a romantizmusnak! Minél nagyobb volt a félelem, rettegés, — miné talánékonyabb elővigyázat dolgában a férfi, . . . minél süröbben kívánta befüggyönyözni az ablakot s befátyolozni arcát, annál nagyobb dicsfényben jelent meg előtte a költő. Ejjel feltárták szobájuk kicsinyke ablakát, felnéztek a csillagokra, melyek sokkal szebben fényltek, mint a szomszédos vas-pálya jelvénytűzei, s ő elkezdett szavalni:

„Hiszek a szerelemben, mint az egy Istenben!“

És ez oly egyszerű volt!

Sajnos, hogy ezen öröm nem tartott sokáig. A férj teljesen békén hagyta s egy betűt sem halatott magáról. Különben hát mit is akarnak vele? Hisz „az az ember“ valóságos filozofus volt! Miután neje csufondárosan elhagyta, a házához vezető bejárást ismét elcsukta s visszatért rózsáihoz, melyek olyannyira erős gyökeret vertek a földbe, hogy megszökésüktől nem kellett tartania. Csekély vigasztalás, hanem mégis valami! . . . Szerelmesünk csakhamar szintén a nyugodt élet révébe jutottak, visszatértek Parisba, hanem ezzel egyidejűleg a fiatal asszonykának is úgy tetszett, mintha isteni költőjét kieserítették volna. A szokás, . . . a meglepetés miatti aggodalom, . . . a felfedeztetés félelme, a folytonos izgatottság, szóval mindaz, a mi szenvedélynek újabb s újabb tápot nyujtott, most egyszerre mind elesett, csak most kezdé költőjét ismerni, . . . csak most látott világosan. Minden csekély körülménynél, a háztartásban, a mindennapi filiszter élet ezer s ezer apróságaiban tanulta méltányolni a férfit, a kivel most együtt élt.

Azt a kereset, mivel a természet magasztos, hősies és igaz érzelmek tekintetében őt megaján-

dokozta, verseiben annyira felhasználta, hogy s a j á t m a g a n a k egy csöpp sem maradt fel belőle. Kicsinyes, önző s a mit a szerelem solh sem bocsát meg, borzasztó fősvény volt. Hogy az üldözéseknek elejét vegye, bajusztát is lebertrváltatta, s ily alakban valóságos torzképnek tűnt fel előtte. Mily egészen másképp nézett ki akkor, midőn felsütött hajfűrtökkel szavalá el előtte „Kredója“-t! Most, a kényszerített visszavonultságban teljesen elhanyagolta magát, . . . csak most kerülettek, hogy örökösben betegnek képzelé magát, pedig tudvalevő dolog, hogy ha az ember sokáig képzelt beteg, utóvégre is igazán azzá lesz.

A derék Amaury flanelle s köszvénypapirba burkolta magát, kandallójának párkányán gyógyszerekkel telt üvegek és a különféle porok s labdacokkal megtömött dobozok egész légijója állott. Az asszonyka jó hosszú ideig valóságos szürke nénike s betegápolónő volt. Megadással viselte sorsát, s úgy vélekedett, hogy ez által jóvá teheti ballépését, s hogy életének tulajdonképp csak most van bizonyos czélja. A fojtó meleg szobában, melyben a gyapotba pályázott költő ült, . . . visszaidézte emlékébe kedves kertjét, melyben oly kellemes illatár, . . . oly egészséges levegő uralgott, ilyenkor aztán éber álmában megjelent előtte a jó virágápoló, a mint ott járt-kelt csöndesen, egyszerűen, önzéstelenül — virágai s fái közt. Isten uram! ha összehasonlította ezzel az exaltált és önző emberrel, a ki most mellette ült, kénytelen volt amannak előnyét elismerni!

Egy hónap lefolyása után szerette férjét, még pedig őszinte, igaz — s nem képzelt, affektált vonzalommal. Egy szép napon bánatának s felébredt szerelmének szenvedélyes igéreteivel telt hosszú levelet írt neki. A férj nem válaszolt; körülbelül

a miniszterium megkeresendő az iránt, miszerint a kézműves szövőtanműhely helyett, öt hely a hononai műfáragó iskolában töltsék be sárosmegyei ifjak által. A miniszterium 4 helyet engedélyezett 120 frtnyi ösztöndíjjal. De a pályázat eredménytelen maradt.

A zborói tanműhelynek is sok akadályjal kell küzdenie. Ott a régi tilinkó-készítők szünetelték a felállított esztergályozó tanműhelynek. A tanműhely eredetileg 6 esztergára volt tervezve. Háromat Maukschnak kellett volna felszerelni. Három esztergára a központból 200 frt lett kiutalványozva. Eddig csak két eszterga működik. A hiba aligha nem a helyi vezetésben rejlik. De ezen is lesz segítve, amennyiben Toszt Károly elnöklete mellett: Kisfalusi Endre, Konrádi A., Harant A. és Gradl Elek urakból helyi háziiparbizottság lett alakítva.

A bártfai kosáronó tanműhely is lassan gyökeret fog verni. De ott ugyilátszik nincsenek tisztában a tanidó minimumával. Hat tanoncz működik 25 krnyi napidíj mellett. A központi választmány elhatározta, hogy 10 mestert fog fel fogadni 50 krnyi napidíj mellett s fel is hívta Mauksch vállalkozót, hogy jövőre a tanműhely körül, a cél fontosságának megfelelő, nagyobb horderejű tevékenységet fejtsen ki.

Vége az eperjesi szövő tanműhely, az a legtöbb eredményt képes felmutatni. Haltenberger Rezső vezetése alatt tulesett a kezdeményezési krízisen. Legnagyobb baja e műhelynek az, hogy nem lehet kellő számú leányöndéket kapni.

Az ülésen még számos figyelemre méltó eszmecserére került fel, mely előbb-utóbb gyakorlatilag is érvényre jutand. Hiszen az eddigi eredmény is már oly nevezetes, hogy ez irányban, kitartás és erély mellett igen sokat várhatni.

Vége a helyi bizottságok felszólítottak, hogy jelentéseiket és a mult évről szóló számadásaikat mielőbb terjeszték be.

A számadások felülvizsgálatával: Imre László, Tahy Mihály és Berthóty Kornél bizattak meg.

A magyarosító egyesület.

(1884. évi decz. 1-én tartott ülése.)

Az egyesület elnöke Bánó József ur örömmel hozza tudomására a gyűlésnek, hogy a Sárosmegyei tanfelügyelője útján, hozzá azon értesítés érkezett, miszerint a m. k. vallás és közoktatási miniszter a berzeviczei állami elemi iskola gondnoksága által az építkezésnél megtakarított 300 frtot, az egyesület alapítókéjének gyarapítására adományozni méltóztatott. Továbbá jelemti, miszerint a Szentandrásy Lajos féle alapítványból építendő kapronczai óvoda és elemi iskola építési tervének elkészítésére Reisz Ede kir. főmérnököt kérte fel, kinek készséges vállalkozása örömmel tudomásul vétetvén, egyttal elhatározottat, hogy az egyesület Sárosmegye tekintetes alispánjához azon kérelemmel fog járulni, hogy az egyesületnek e célból a nevezett községi s a szomszéd iskolai tekintetben ide tartozó dukafalvi és varjufalvi Sárosmegyei közönsége által az egyesületnek felajánlott közmunkát, az 1885. évben sziveskedjek engedélyezni.

Az egyesületnek a jelen ig. választmányi ülés folyama alatt Szentandrásy Lajos egyesületünk buzgó alelnöke s nagylelkű istápolója az egylet alapítókéjének gyarapítására ismét 200 frtot

úgy gondolkodott, hogy neje még nem tűnhödött eléggé. Erre aztán levél levelet ért, melyek mindegyikében könyörgő kifejezésekkel kért boesánatot s engedélyt a visszatérésre, biztosítá őt, hogy most sokkal jobban szereti, mint saját életét, . . . kész inkább meghalni, mintsem hogy „azzal az ember“-rel tovább együtt éljen. Most tehát már az egykori kedvesen volt a sor az „az az ember!“ Magától értetődik, hogy mind e leveleket titokban írta, mert ő szentül azt hitte, hogy Amaury még mindig szerelmes b-lé, és ép' anyira rettegte kedvese feltékenységét, mint a mennyre óhajta férje boesánatot.

— Ő soh'sem állna rá, hogy elhagyjam! gondola magában.

Midőn végre a sok rimánkodás és kérés meghozta a forrón óhajtott boesánatot s virágbarátunk ráadta szegény fejét őt ismét magához fogadni, azt már előbb mondtuk, hogy valódi filozofus volt, oly titokteljesen tette meg előkészületeit a saját családi tűzhelyéhez való visszatérésre, akár csak valami veszélyes szökésről volna szó. Őt a szó szoros értelmében saját férje szöktette meg. . . ennél már csak többet nem lehet kívánni! Egy este, midőn a költő, kinek ezen egyttés élet már régen nagyon-nagyon unalmasnak tűnt fel, s ki ujonnan kinőtt bajszára igen is büszke volt, — társaságba ment, hogy ott a „Szereltem Kredója“-t elszavalja, a nő köpenybe burkolva, sietve futott a legközelebbi uteza sarkáig, hol férje már várta a kocsinál, melyre gyorsan felszállt s visszatért autenili kertjébe; — egyszersmindenkora kigyógyulván a vágyból: költő nevévé lenni.

Ettől az egyetlenegy költőtől, — a ki persze legkevésbé volt az, — örök időkre megcsömörlött!

ajándekozván, ezen nagylelkű ajándatkészége halás köszönettel vétetett tudomásul.

Tárgyalattott továbbá a soóvári óvodaszámadásainak felülvizsgálatára kiküldött bizottság jelentése, mely alkalommal határozatilag kimondottat, hogy: a) minden óvodának a központi pénztárnoki könyvben külön lapja legyen, melyen ki legyen tüntetve minden óvodának alapja, a részére befolyó adományokkal, szükséglete s költségvetése. b) a vidéki körök a tagsági díjak felvételére hivatva vannak ugyan a pénztárnok nyugtáira, — de azokat a központi pénztárba beszolgáltatni köteleztettek. — Előfordultak még ez ülésen a zborói iskolásoknak a tanulók segélyezését kérő folyamodványai, a mely a sárosmegyei tanfelügyelői hivatalhoz tetetett át, azzal, hogy ha a zborói iskolában a magyarosodás ügyében buzgolkodást, törekvést, haladást tapasztal az egyesület, azt segélyezni fogja. Bemutattattott továbbá Dessewffy Ignacz egyteti pénztárnok, eddig viselt állásáról törtent lemondása, s az eperjesi Szechenyi-kör színészeti szakválasztmányának azon örveudetes jelentése, hogy f. é. nov. hó 23-án felerészben az egyesület javára egy műkedvelői előadást rendezett.

Ezen ülés rövid tárgykivonatából is láthatjuk, minő laukaszthatlan fáradozást s buzgolkodást fejt ki az egyesület ig. választmánya. — S mint minden, — úgy ez alkalommal sem mulaszthatjuk el ez egyesület t. vidéki tagjainak figyelmüket ezen nagyszerű működésre felhívni, s ezen gazdaságos ügy mentül nagyobb mérvbeni felkarolására felkérni.

Sárosmegyei kör.

(Felhívás Sárosmegye nagyerdemű közönségéhez.)

Napjainkban midőn a társulás eszméje mind nagyobb tért hódít, a társadalom különböző osztályaiban egymásután létesülnek a látszólag különböző s valójában mégis azonos czelu egyesületek, melyeknek zászlóját magasan lengeti a társulás emberies, nemes eszméje.

A társulás eszméje nem új; mar maga a természet szívünkbe csepegtette a vonzódást embertársainkhoz; az élet különböző viszonyai egymásra utalák az embereket, már a civilizálatlan, bárbar korban, midőn önként rájöttek azon eszmére, hogy egyesült erővel kivihető az, mi ellen egyesek szétforgácsolt törekvése sikertelenné bizonyul. Az egyetemi hallgatók első sorban mennek elő a követésre intő példával. — Egymásután létesítettek a különböző czimú önképző és segítő egyesületek. — Céljuk egyenlően nemes: önképzés és szegénysorsu társak segélyezése.

E példát követjük mi is Sárosmegye szülőttei, midőn elődeink mulasztását pótolni akarva létesítettük e jelen évben, önképző és segítő egyesületünket „Sárosmegyei társaskör“ név alatt.

Felteslegesnek tartom hosszasan ecsetelni az egyesület-céljait és törekvéseit; hiszen jól ismerjük miudannyian az önképzés szép feladatát, melynek megoldásán kívül még egy másik nemes törekvést irtunk fel zászlónkra t. i. segénysorsu társainknak anyagi és erkölcsi támogatását, mely életpályájukon vívott nehéz küzdelmeikben gyámolításukat czélozza.

Egyesületünk első feladatát t. i. az önképzést hetenként legalább egyszer tartott előadó ülésein igyekszik megoldani, midőn szavlatok, tudományos és szépirodalmi felolvasások, társadalmi és szakkérdések felett tartott vitatkozások s illetve eszmecseré által, a mily kellemes ép oly hasznos és nemes szórakozást nyújt tagjainak. — Ezen előadó ülések midőn egyrésztől képzőleg hatnak a tagokra, addig másrésztől hozzá szoktatják a nemes értelemben vett társasülethez, s egyeseknek a társadalom majdnem hasznos tagjaivá tételére nem csekély befolyással vannak.

Másik e nemkevésbé fontos célja egyesületünknek a tagok segélyezése, melyet részint anyagi ajándatokkal törekszik megvalósítani, részint pedig az által, hogy — mint testület — befolyásával megélhetést biztosítani s illetve keresetforrást nyújtani igyekszik azon tagjainak, kik kedvezőtlen anyagi körülményeik következtében céljuk elérése előtt, nem ritkán pályájuk közepén elbuknak, nem bírván leküzdeni a lépten-nyomon eléjük tornyosuló akadályokat. — Az ily szereucélen társak — természetesen — elvesznek a társadalomra nézve. — Midőn tehát egyesületünk kitűzött célja felé halad, nem kis szolgálatot tesz a társadalomnak, mert ez utóbbi érdekében munkálkodik.

Mint hogy azonban ifju egyesületünk még nem rendelkezik a cél eléréséhez szükséges anyagi alappal, mely pedig törekvéseinek sikerét befolyásolja: mint a körnek begbizottja — folyamodom a nagyerdemű megyei közönség nagybecsű pártfogásához, felkérém figyelmét zsenge egyesületünk nemes céljaira, mely épen Sárosmegye ifjainak közését elősegíteni van hivatva. Különösen felkérem tehát megyénk ajándatkész közönségét, hogy egyesületünkbe alapító és pártoló tagokul minél nagyobb számmal belépni s ez által nemes, de nehéz célunk eléréséhez közremunkálni méltóztassék. Alapító tag lehet az, ki egyszer s mindenkorra legalább 20 frtnyi összeget, — pártoló tag pedig az, ki évenként legalább 1 frtnyi összeget fizet be az egylet pénztárába. — Ezen összegeket egyesületünk elnökéhez, Rátvay Géza urhoz (lakik Budapest,

Zöldfa-uteza 27. szám I. emelet 10 ajtó) kérem beküldeni, melyek köszönetünk nyilvánítása mellett hirtalpig fognak nyugtáztatni. — Esetleges felvilágosításokkal szivesen szolgál az elnök.

Midőn a nagyerdemű közönség jó akaró figyelmét még egyszer felhivom egyesületünknek emberies, magasztos czéljára, teszem azt azon biztos reményben, hogy t. közönség átértve és érezve törekvéseink nemes voltát, ezuttal is sietni fog tapasztalt ajándatkészegével letörlni az életpálya küzdelmeiben eltiikkadt szegénysorsu földieinek homlokáról a verejtéket, s midőn ez által emberbaráti kötelességet gyakorol: ki tudja hány hasznos tagot ment meg a társadalomnak, s hány munkás polgárt ad közös édes anyáknak: e hazának!!!

Adja az ég, hogy felhívó és kéro szavam ne legyen pusztában elhangzó szó, s azon nemes törekvés, mely kebleinket duzzasztja, viszhangra találjon a nagyerdemű közönség körében is, s hozza meg áldásos gyümöle-ét édes hazánknak, melyről — ha váltelve küzdünk a sikerért — bátran elmondhatjuk egyik nagy hazánkfi ama szavait: Magyarország nem volt, de lesz! — Adja az ég, hogy úgy legyen!

Budapest, 1884. decz. 4.

Klór József,

a „Sárosmegyei társaskör“ ez idei titkára.

Különfélék.

Uj kanonokok. A kaszai káptalanhoz Dessewffy Sándor sárospataki plébános és Pagács Ferencz theologiai tanár valóságos kanonokokká, Híjtinger János töltszéki és Liskai forrói plébános pedig címzetes kanonokokká nevezettek ki.

Felülfizetések. Az eperjesi daleylet által f. évi november hó 29-én, tele részben az eperjesi kórház s fele részben a daleylet pénztára javára rendezett nyilvános előadás alkalmával következő felülfizetések eszközöltettek: Péchy Zsigmond alispán ur részéről 10 frt, Dobay Sándor ur részéről 4 frt, Horváth Ödön ur részéről 3 frt, Liukesch Sámuel özvegye részéről 2 frt, D. vald Károly ur részéről 1 frt, Kovácsy János ur részéről 1 frt, Mandics Ede ur részéről 90 kr., Meiszner András ur részéről 1 frt 10 kr., Podraczky János ur részéről 1 frt, N. N. ur részéről 1 frt összesen, 25 frt, mely adományokért fogadják a fentebb jelzett ügybarátok halás köszönetüket. Eperjesi daleylet választmányának 1884. deczember 12-én tartott üléséből. A választmány.

Adóösszeírás. Az adófelügyelőség máris intézkedett, hogy az 1885. évi adókövetésnek alapjául szolgáló összeírásai és kivetési munkálatok és azok iránti tárgyalások haladék nélkül megindításának és hogy az adókövetészek a munkaterv szerinti teendői a helyi szokások szerint kihirdetessenek.

Orvosrendőri és törvényeszkői vizsgálat a mult hónapban 26 esetben végeztetett. Vizsgálatott az áruba boesátott húsneemű és hal Eperj-sen; az eperjesi három gyógyszerész; az iskola, vendéglő és czukrászda Bártfán; vizsgálatott 11 könnyű testi sértés; három férfi hullája; boncoltatott egy nő hullája, ki palinka ivás folytán váratlanul elhalt Eperjesen.

Sághy szintársulata e hó 15-én kezdi meg állítólag előadásait. Első előadásra Csiky Gergely „Buborékok“ czimú nagyhatásu darabja fog színpadra kerülni.

A vöröskereszt egylet sárosmegyei igazgatóválasztmánya e hó 12-én megalakult. Nagyszámu szép úri közönség jelenlétében nyitá meg Mattyasovszky Tamás főispán úr ő méltósága az ülést. Ez alkalommal csak röviden jelezzük az ülés lefolyását s fentartjuk magunkat erről bővebben a legközelebbi számban szólnani. Az igazgató választmány tagjai a következők: 1) Hölgyek, Pulszky Gézané ő nagyságának elnökelete alatt: Bornemissza Lajosné, Dessewffy Ferenczné, Ferenczy Bálné, Kalmár Tivadarné, Kubinyi Albertné, Mandics Edené, Péchy Ambrusné, Propper Adolfné, Ribóssy Józsefné, Semsey-Kösch Kornelia, Szinyey Józsefné, Szinyey Pálné, Szilárdné, Sztankay Lászlóné, Tahy Mihályné. 2) Urak, Mattyasovszky Tamás elnökelete alatt: Péchy Zsigmond, Pletényi Endre, Fuhrman Andor, Ghillányi József, Duka Róbert, Kodrador Mihály, Kubinyi Albert, Tahy Mihály, Piller Kálmán, Harmanesok György, Ródy Alajos, Wittenberger Emil, Chotrács Endre, Szinyey István, Rosenberg Herman. Az egylet jegyzőjeül Szinyey István s pénztárnokául Tahy Mihály választattak meg, kinek eddigi buzgó működéséért a főispán ur köszönetet mondott.

A sárosmegyei jótékony nőegylet f. évi nov. 29-én választmányi ülést tartott, melynek egyik fő tárgya az idej gyűjtések eredményének közlése volt. A választmányi hölgyek legterhesebb és legfárasztóbb, de az árvaház fenntartásának létfeltételét képező lekiismeretes teljesítéséről adak számot, a midőn gyűjtő könyvecskéik beszolgáltatása mellett, a közönség ajándatkész, szives adományait Tahy László pénztárnok úr kezeihez befizették. A gyűjtés eredménye egyteti pénztárunk bevételi rovatát 539 frtal gazdagította, s ha még a hátralékban maradt két választmányi hölgy eddig be nem fejezhetett gyűjtését beszolgáltatja, az e czim�ni jövedelem a 600 frtot bizton meg fogja haladni. Igen természetes, hogy e szép eredmény

nemesek örvendés tudomásul vétetett, hanem egy város aldozatok s az egyes nemes törekvését önzetlenül támogató közönségnek, valamint a házról házra kéregetve járó hölgyeknek, faradalmos és kitartó buzgalomukért, hálás elismerés és meleg köszönet szavazott. — A folyó ügyek elintézése s két sóvári illetőségű árvagyermeknek az arházbani felvételén kívül, egyúttal hározzattá emeltetett, hogy ez idén is, úgy mint az előző években, a karácsonfa az arházban fel fog állítani s mindazok, kik a szegény elhagyott gyermekek örömét növelni óhajják, felkértem, hogy élelmi czikket, ruhaneműk, játékszerek s egyéb bármennyű adományait a f. évi december 22-ig, a midőn a karácsonfa be fog mutatni, az egyleti alelnök Kubinyi-Csupka Zsófia úrhölgyhöz kegyesen beküldeni sziveskedjenek. — Végezetül egyhangúlag elhatározott, miként a nőgyelet arháza javára f. é. december 31-én vagyis Sylvester estéjén a Feketesas vendéglő nagy termében, 1 frtyai belépti díj mellett estélyt rendezend. K. A.

Adományok. A vallás és közoktatásügyi miniszterium a Berzeviczen nyitott kisedvődszámára 300 frtot, a lieserti róm. kath. és a berzeviczei izr. iskolának taneszközöket és Janyik K. kajeltai tanítónak 20 frtyai segélyt engedélyezett.

Magyánk népnevelése. Örömmel konstatalhatni népnevelésünk fokozatos gyarapodását, új iskolák alapítása és új épületek felállítását által. Új iskolát rendezett be a napokban a lapispataki izr. hitközség s így ezzel megyékben már (Eperjesen 2, Berzeviczen, Bogdányban, Hétháron, K.-Peklenben, Lapispatakan, Lemesen, N.-Sároson és Sebes-Kelemesen egy-egy) összesen 10 izr. iskola létezik. Nagy haladás ez mindenestre a volt izr. zugiskolák ellenében; csak attól tartunk, hogy, miután ezen iskolák nagyobb része, az orsz. izr. alap segélyére támaszkodik, azok állandóságára nem igen számíthatni.

A roskoványi népiskola szünetel, de bizton várhatni a kassai püspök ő exzellenz. eziájától, hogy ez irányban mihamarabb meg lesz az orvoslás.

Mennyivel szaporodtunk? A múlt hónapban a három sz. kir. város területén született elve 33 fiú és 22 leány, azaz 55 gyermek és halva 2 leány. Meghalt 35 fiú és 30 nőnemű, azaz 65 egyén és így a halálozási többlet 12 egyén. Hogy ez igen szomorú eredmény s hogy e bajnak kútforrása esakis igazán miserabilis közegészségügyi viszonyainkban kell keresnünk, ezt persze eredmény nélkül, már több ízben kimutattuk.

Utónálló rablás. Hobbárt és Pavnicea községek közötti utvonalon a lublói vásárról hazamenőben volt Birubaum Herman harmadmagával utazó héthársi kereskedő az országút mellett erdőből kijött s úját álló két ismeretlen egyén által megtámadtatott s véresen veretve 200 frtyától megfosztatott. A kereskedőnek kocsisa és tanúca az erdőbe menekültek. A rablók távoztaival a kocsis előjött s a súlyosan megvert gazdáját szekérrre tette s Pavnicea felé indult. A csendőrség értesülvén a esetről, orvos kíséretében a helyszínen megjelent. Alapos a gyanu, hogy a tettet Maruscák János dobói és Kascak József andrejovkai kőborló juhászok követték el. Nyomozásukra a kis-szebeni, bártfai, raszlaviczai és a berthóti őrsökből járőrök vannak kivezelve.

Tűzessét vigyázatlanságból. Tuhrina községben levő koresmaház fedele kigyuladván, a padláson elhelyezett takarmánnyal együtt elégett. A tűz keletkezését puhatól csendőr értesült, hogy a leégett koresmaházban azon este táncmulatság volt s a tűz esakis ott dorbézolt ittas emberek vigyázatlansága folytán keletkezett. Minthogy a zeneengedély csak 9 óráig szólott s azt az ottani községi bíró éjfélig meghosszabbította, az is fel lett a szolgabírónak jelentve.

Három év múlva lápre kerültek. Mult hó 27-én a „Zabijana“ mellett porlyázó csendőrök értesültek, hogy az előtti nap éjjelen Szt. Imre községben lakó Károlyi László földbirtokos kastélyába két egyen be akart törni. A helyszínerre jöve ezen esetre vonatkozólag a következőket tudták meg az uradalom kertészétől. Ezelelt három évvel ismeretlen tettesek törtek be a kastélyba, s 1000 frtyai értékű ékszeret loptak el, miért is az uraság, midőn ez idén a szüretre távozott, a kastély szigorú felügyeletét a kertészre bízta. A kertész a jelzett estén, úgy tíz óra körül örködése közben, ugyanazon ablak alatt, a melyen át három évvel ezelőt az 1000 frtyai érték el lett lopva, két egyént vett észre; mire kézibe reájuk kiáltott, kik erre futásnak eredtek. A kertész utának futott, egyiküket elfogta, mire az, magát védendő, a tüszűjéből bizonyára kést akart kivenni, és mivel azt nem találta, a kertészt földhöz vágta. A kertész azonban őt átkarolva magához szoritotta és segítség után kiáltott. A segélykiáltásra az uradalmi c-élek egyike oda-sietett, kinek segélyével a tettes elfogatott, a másik tettes futás közben a kalapját veszté el, de csakhamar az oda megérkezett csendőrség által kinyomoztatott. A már együttlevők kikérdeztettek szándékuk felől, mire oda nyilatkoztak, hogy ők csak a szolgálóhoz szándékoztak jutni, a mi alaptalan kifogásnak bizonyult be, mert az egyiknek sem szeretője és nem is szokott ott aludni, a hol ők behatolni szándékoztak. A tettesek a kir. ügyészségnek átadattak.

Katonaszökevény. A csendőrség értesült, hogy Csengeri János szedikerti születésű, hatóságilag

nyomozott katonaszökevény, Amerikából visszaérkezve, a községben rejtőzik. A járőr a község birájával oda ment, letartóztatta s a 67-ik sorozred parancsnokságának átadta.

A hótól befúva. E napokban indult egy asguthi asszony Kaporól hazafelé, még pedig az éjjeli sötétség beálltával. Már Asguth községhez érkezett, midőn a ső-é ségben az úttóltsról letért s menetközben egy árokba zuhant, melyből nem volt képes kijönni. Végre balenyugodott, összehuzta magát, mire elaludott. Az éjjel nagyon havazott s midőn reggel felébredt, felüllyi magasságu hóréteg alatt feküdt. Nagy küzködés után a felszínre vájta ki magát s észrevevén helyzetét, segélyért kiáltott s az odajöve községbeliek által minden sérülés nélkül kihuzatott.

Gyujtogatás gyanuja miatt tartóztatott ie Fleischmann Jakob ófalvi lakos, mivel állítólag mult hó 5-én Alexander Simon házat felgyujtotta volna. A megkárosulttal már több év óta haragban áll, közvetlenül a tűz kiütése előtt, (mintegy negyed órával reggeli három órákor) hazulról Kecezer-Lipóczra s onn-in K.-Peklenbe ment állítólag a metszőt keresendő, s daczára annak, hogy tudta miként Ófalván tűz van s az égésről a szomszéd község lakosai is értesültek, ő haza nem tért; fczozta ellene a gyanu, hogy igen rövidlátó lévén éjnek idején, más községekben barangolt.

Szegény falusi bírák. Hogy a falusi bírák nem járnak el községük igazgatásában a megkivánt erélyvel, annak könnyű magyarázata az, hogy minden erélyes bíró, nemesak személyében, hanem vagyonában is ki van téve a „megrendsabályozott“ büns bosszujának. Ugyanez történt Lesko Józseffel Lipova község birájával, kinek csüre, az abban elhelyezett 400 frtyai értékű termékkel együtt, ismeretlen egyén által, még 1877. évben felgyujtatott. A büntény elkövetője, csak ez idén lett kinyomozva, s az nem más, mint Ivancso Katalin nevű asszony, ki mult hó 24-én kézrekerült. A gyujtogatással volt szeretője Prohopesák István által vádoltatott. Nevezett ugyanis azt vallotta, hogy azon nap estéjén, midőn a tüzeset történt, ő a koresmaházba ment, a honnan feltízkor hazatért s mivel otthon csak a nő egy kis fiát találta, az asszony és leánya holléte után tudakozódott; mire a fiú azt mondá, hogy anyja, ki Lesko Józsefre haragszik, a leány nővérével azon szándékkal eltávozott, hogy Lesko csüret felgyujtsák és mert azon napon Lesko bírói minőségben az ottani cigányokat elmarasztalta, a tett elkövetésével azokat fogja vadolni. A fiú alighogy elbeszélte ezeket, a bíró csüre máris égett. Prohopesák a fiúval rögtön a helyszínerre sietett, de ott sem az asszonyt, sem a leányt nem találta, kik esakis a tűz eloltsa után tértek haza. Kérdőre vonván a leányt, az elmondta, hogy anyja parazsszal serpenyőben a bíró csürehez indult, a hol előbb a csür eresze alá szórta a parázst, de mivel az azonnal nem gyuladt meg, a kilógó szalmát gyufával gyujtotta meg s midőn az már égett, a mezőre futottak s ott maradtak a tűz eloltásáig.

Magyar ifjak a katonapályán. Régi dolog, hogy a magyar fiatalság nem szeret a közös hadsereg kötelekében életpályát keresni. Kiténik ez a honvédelmi miniszter jelentéséből is, melyet most terjesztett a képviselőház elé a közös hadsereg katonai nevelő és tisztképző intézeteiben magyar állami alapítványi helyekre elhelyezett magyar ifjakról. Törvény szerint 120 hely illeti a magyarságot. Az idén 41 lett volna ebből betöltendő, de pályázók hiányában 9 hely nem volt betölthető a felsőbb katonai-intézetekben. Ezen a bajon úgy segítettek, hogy az alreálisoklákba a rendes számnál többet vettek fel és így tulajdonképen ez évben összesen 48 magyar állami alapítványi hely töltetett be a közös katonai iskolákban; amely helyek a következőkre oszlanak fel: az alreálisoklákban 35, a főreálisoklákban 2, a bécsujhelyi akadémiában 6, a bécsi műszaki akadémiában 4 és a fiumei tengerészeti akadémiában 1, összesen 48 s így a törvény által meghatározott 120 magyar állami alapítványi hely a tett intézkedések szerint betöltöttnek mutatkozott.

Házasadjunk. Boldog férfiak! Szegény nők! A statisztika bizonyítja, hogy minden férfinak jutna nő, több mint kellene; az agglégénység tehát szegény, . . . bujjék el, a ki nem kap feleséget. Ellenben nincs nagyobb igazságtalanság, mint ha a szegény vén leányokat gunyolják. Tehetnek is ők arról, hogy nincs annyi férfi, hogy mind-n leányknak jusszon? Szó, a mi szó, — de Magyarországon minden 1000 férfira 1018 nő jut, sőt Fiume területén 1110. A szomszéd Ausztriában még olyanabb az arány, t. i. 1000 férfira 1047 nő jut. Portugáliában 1091, Angolországban 1058, míg Franciaországban csak 1008. Férfiak dolgában legjobb dolguk van a boszniai s hercegovinai nőknek, mert 1000 férfira csak 868 nő jut, továbbá Görögországban 1000 férfira 906 nő, Bolgárországon 952 nő. Szerbiában 988 nő s Olaszországban 995 nő jut. Egy-egy országban is különböző az arány a nemzetiségek szerint. Pl. a tótok közt. 1095 nő, a németek közt 1081 nő, a vendek közt 1047 nő, a magyarok közt 1031 nő, a rutének közt 1016 nő, a horvátok s szerbek közt csak 1006 nő s az oláhok közt csak 996 nő jut 1000 férfira. A statisztikai tudomány e változó arányok okait is kutatja, a ki érdeklődik iránta, megtalálhatja a

Láng Lajos, egyetemi tanár szerkesztésében megjelenendő háromkötetes nagy műben, melynek címe „Magyarország statisztikája.“ Mi csak Hy-men kürtjén fujjuk el a műből vett statisztika nő-táját, hogy hát házadjunk, a ki csak teheti, — mert lehet módja benne.

Vadházasságok telepe. Valkányon — mint lapunknak írják — nem igen respektálják a házasság szentségi mivoltát. Akik egymáshoz valami vonzódást éreznek, pap és oltár nélkül is megtartják a lakodalmat, sőt legtöbbször ezt is mellőzik s egyszerűen vagy a férfi vagy a nőhöz, vagy a nő a férfíhez lakni. Ezen nagyon is patriarichális állapotoknak a hatóságok most véget akarják szakítani, s a községi hatóság 200 vadházasságban élő valkányi lakossal közölte felsőbb hatósága azon szigorú rendeletét, mely szerint 8 nap alatt mindenikük vagy esküdjek meg annak rendje és módja szerint, vagy váljon el. E szigorú rendelet szigorú végrehajtása azonban alig ha lesz lehetséges, tekintve a nagyon is bonyolódott családi viszonyokat. Levelezőnk szerint ugyanis e vadházások között legalább is 20 oly nő van, kinek hites férjétől is vannak gyermekei. — Vannak körülbelül nyolczvanan, kik már 10—20 éve élnek együtt és szaporítják a törvénytelen gyermekek számát. Vannak vagy 50-en, kik már 14—20 éves korukban ugrották át a „holtomiglan holtodiglan“-t s — mint ott mondják: „a fűzfánál esküdtek össze.“ Körülbelül 150 n-k tehát sem a pápa, illetőleg a „Mitropolit“, sem a hadügyminiszter nem adhat nősülési engedélyt.

A kávé befolyása az idogekre. Mig a thea kiválóan az itélő erőt ébreszti s tevékenységhez derültési érzetet köt, addig a kávé, bár színtlen ingerlőleg hat a gondolkodási tehetségre, e mellett meg a képzelő erőnek kölcsönöz sokkal nagyobb élelenséget. A kávé emeli az érzéki benyomások iránti fogékonyságot s e miatt egyrészt a megfigyelési lehetőség fokoztatik, másrészt azonban az itélő erő is elesbítettik s az élelki képzelődés érzéki észleleteknek, végkövetkeztetések által gyorsabban ad alakot. Bizonyos rohamos terékenységi hajlam fejlődik ki, a gondolatok s képzeletek egymást üzik, izgékonyaság s heves vágyak ébrednek, melyek kedvezőbbek már átgondolt eszmék alakítására, mint ujonnan támadt gondolatok higgadt megbírálására. A kávé az erjedt italok kábító hatását ellensúlyozza s miután mérsékelt adagokban élvezve, ebéd után az emésztést elősegíti, jó borokkal fű-zerezett dus étkezések után, inkább jótékony hatása, mint kellemes íze miatt, kétszeresen kedvetlenül nélkülözük. Mindenki önmagán tapasztalhatja — mondja Cabanis, — hogy magának a kávénak élvezése semmi azon kellemes érzéshez hasonlítva, melyet élvezése után érzünk. Chope sokat szenvedvén fejfájásban, azt tapasztalta, hogy leginkább enyhíthető baját, ha kávégőzöt szítt az orrába.

Szerkesztői üzenetek.

Budapest. B. A.-nak. A jövő számban. Kassa. L. Gy.-nak, Köszönettel vettük. Üdvözöljük munkatársaink sorában. Jövő számban. — Zboró. E számra elkésett. Mindakét kézirat a jövő számban. — Bártfa. F. J.-nak. Tandem aliquando. Számítunk öre jövőre is. — Kis-Szeben. R. Ferencznek. A megígért referátát mielőbb várjuk.

Kis lutri.

Budapesti: decz. 6-án: **72. 51. 54. 46. 25.**
Prágai: deczemb. 10-án: **50. 69. 36. 43. 30.**

Felelős szerkesztő: **Hedry Bertalan.**
Kiadótulajdonos: **Haitsch Lajos.**

Hivatalos rovat.

5965 kig. sz.

Pályázati hirdetmény.

A felső terezei járás szolgabírja által ezenel közhírré tétetik, hogy a berzeviczei körjegyzőségnek rendszertett segédjegyzői állomásra pályázat nyitattik. Ezen segédjegyzői állomás 225 ft képzénzfizetéssel és a körjegyző által felajánlott — törvényes uton elérhető — mindennemű mellékjövdelem felerészével van javadalmazva.

Szabadságában álland szonban az illető pályázónak, ki az állomást elnyerendi, a fentebbi javadalmazás helyett az illető körjegyző által felajánlott következő fizetést elfogadni illetve maga részére kikötni u. m. százsz ft képzénzfizetés, a körjegyzőnél szabad lakás, élelmeztetés, ruhamosás, és a törvényes uton elérhető összes mellékjövdelemnek egy-harmadrésze.

Felhívattak ennélfogva mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajják, hogy képzései otmányaik s eddigi működésükről szóló bizonyítványikkal felszerelt szabályszerű folyamodványokat ezen szolgabírói hivatalhoz f. é. deczember hó 31-ik napjáig banyujtani ne késsenek, annyival is inkább, mert az ezen határidőn túl beérkező folyamodványok figyelmen kívül fognak hagyatni.

Kis-Szeben, 1881. évi deczember hó 4-én.

Teörös József,
szolgabíró.

Ingyen regény-melléklet minden számhoz és regények kedvezmény áron.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BUDAPESTI BAZÁR“

legelőszérűbb, leghasznosabb és leggazdagabb tartalmu divatközlönyre, melynek minden száma

tizenhat oldalon jelenik meg, a kézimunka minden ágazatához való illusztrációkkal, minden száma a legújabb párizsi divat után, művészileg rajzolt és színezett divatképek, ruhák és fehérművek készítésehez hasznos és értelmes magyarázatokkal rajzokat, fehérművek himzéséhez mintákat és jelzéséhez monogramokat hoz.

A „Budapesti Bazár“ 1885. év január elsején XXVI. évfolyamába lép. Lapunk fényes fennállását hölgyeink buzgó pártolásának köszönheti, kik mindenkor feltalálták a „Budapesti Bazár“-ban utmutatójukat akár a háztartás, akár a divat körében. A „Budapesti Bazár“ iparkodott mindenkor a legszebbet, a legjobbat és leghasznosabbat adni s iparkodni fog jövőben is arra, hogy a nővilág, divat, s a háztartás minden ágát felkarolva, megkülönböztetve ama szívélyes pártolást, melyben a „Budapesti Bazár“ a magyar hölgyek részese.

A „Budapesti Bazár“ a világ minden nyelvén 300 ezer példányban jelenik meg. Azonban egyetlen idegen nyelvű kiadás sem haladja meg a „Budapesti Bazár“-t, mely gazdag szépirodalmi részével, diszes kiállításával és hasznos mellékleteivel, páratlanul áll a divatlapok között.

A „Budapesti Bazár“ szépirodalmi részében adunk költeményeket, elbeszéléseket, mulattató és ismeretterjesztő tárcázásokat, a fővárosi élet szemlélését, az irodalom, művészet és társasélet mozzanataiból és minden számukban egy illusztrációt. Figyelemmel fogjuk kísérni a fővárosi és vidéki nőképző-, gazdaszenny- és nőipar-egyletek munkásságát is.

Ingyen külön regény-mellékletet adunk, egy tizenhat oldalú ívet, melyből t. olvasóinknak idővel csinos könyvtárt gyűjthetnek. Jövő évi ingyenes regény-mellékletünk egyik hírneves angol regényirő

„HELEN“

című rendkívül érdekes regénye lesz. Lapunk szépirodalmi részében pedig Davyl Lajos legújabb, igen szép és érdekes regényét, melynek címe:

„Az utolsó Fontbriand“

kezdjük meg. A „Budapesti Bazár“ divat részében a művelt hölgy és gondos háziasszony egyaránt megtalálja

Az előfizetési pénzeket legelőszérűbb postautalvánnyal küldeni ily cím alatt:

KIRÁLY JÁNOS szerkesztőnek, Budapesten. (Koronaherceg-utca 17. szám.)

„HELEN“ című ingyenes regény-mellékletünk szerzője OROKER B. M. hírneves angol regényirő, ki a „Oscere kisasszony“ című regényével az angol olvasókörözés kedvence lett.

A „Budapesti Bazár“ című HÖLGYEK NAPTÁRA diszes kiállításban jelent meg és mint karácsonyi és újévi ajándéknak is igen alkalmas.

mindazt, a mi az öltözékekre és szalonra vonatkozhatik, azon tudnivalókkal együtt, melyek a hölgyek dolgozó szobáit és a háztartást illetik.

Lapunk divat része tehát minden számban 80-90 ábrán mutatja be a legújabb divatot értelmes magyarázatokkal, kivágott szabásmintákkal és mintarajzokkal, párizsi divat után művészileg rajzolt színezett divatképekkel.

Igen fontos a vidéki t. előfizetőnkre, hogy szerkesztőségünk díjtalanul ajánlkozik mindennemű oly tárgyak megküldésére, amik a divat, kézimunkák és háztartás körébe tartoznak s ismerteti a fővárosi e szakban foglalkozó legjelesebb és legutányosabb üzleteket is.

Rendkívüli kedvezmény az, hogy minden előfizetőnek jogában álland saját nevére monogramokat megrendelni, melyeket mi a mintáira elkészítettünk vagy külön levélben bérmentve küldünk meg, másolópapírral együtt. Ezen kedvezménybe csak a „Budapesti Bazár“ részesíti t. előfizetőit!

A „Rózsaszín borítékot“ továbbra is „Társalgócsarnok“-ul engedjük át kedves olvasóinknak, az eddig folytatott kérdésekre és válaszokra.

Előfizetési feltételek:

A „Budapesti Bazár“-ra az ingyenes regény-melléklettel együtt:

Egész évre (januártól-december végeig) 10 frt — kr. Fel évre (januártól-junius végeig) . . . . . 5 frt — kr. Negyed évre (januártól-márczius végeig) 2 frt 50 kr.

Kedvezmény árban rendelhetik meg t. előfizetőink.

A „Budapesti Bazár naptár“-át, füzve 60 kr., diszkötésben 1 frt 20 kr.

A „Kilencz milliomos ember“ című regényt 80 kr.

A „Meregkeverő szerelme“ című regényt 50 kr.

A „Lucie férje“ című regényt 50 kr.

„Az amerikai unokaöcs“ című regényt 50 kr.

IV. évfoly.

Előfizetési felhívás

IV. évfoly.

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdaszennyok orsz. egyletének hivatalos közlönye IV. évfolyamára.

A magyar hölgyek ezen egyetlen szaklapja ma már nagy elterjedésnek örvend, a társadalom minden rétegében. Képviselet a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és emellett, hogy a takarékos gazdálkodás és rendszeres háztartás elveivel megismerteti, még kellemes szórakozást nyújt akkor, midőn a nő elvégezte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a serdülő leány, a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos háziasszony és az öreg anyóka, egyaránt élvezettel olvashajjuk. Egyes rovatai, mint a háztartási, kertészeti, egészségügyi (házi orvos) és divat rovatai, valamint többi munkatársakkal találkozhatnak olvasóink; méltán megérdemli tehát azt a nagymérvű érdeklődést, melyben részesedik, mert hol egyszer belőszöntött, ott nélkülözhetetlen társalkodó a „Magyar Háziasszony“ az olvasó asztalán. — A csinos kiállítású, vasárnapokon 12-16 oldalon megjelenő lapnak előfizetési ára: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához: Budapest, Váci-körút 20. sz. a. intézendők és a hó bármely napjától elfogadhatnak.

A „Magyar Háziasszony“ kiadó hivatala mutatószámokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, a kik ez iránt hozzá — legelőszérűbben levelező-lappal — fordulnak.

A „Magyar Háziasszony“

kiadó hivatala Budapesten, Váci-körút 20. E szaklapnak egyik háztartásból sem szabadna hiányozni, miután utmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani. 956 5-1

Nach AMERIKA

am besten und billigsten durch ARNOLD REIF, Wien I., Pestalozziggasse No. 1, ältester Firma 916 dieser Branche. 50-6

Auskunft und Prospekte umsonst.

Lungen- & Halskränke

(Schwindsüchtige & Asthmaleidende) werden auf die Brochüre „Ueber die Heilwirkung und Anwendung der Pflanze „Herba Homericana“ aufmerkssam gemacht, welche über die, während 18 Monaten eingeholten, ärztlich und amtlich konstatirten sensationellen Heilerfolge erschlöpfende Darlegung erhält. Zu beziehen bei Einsendung von 15. kr. ö. W. in Briefmarken, durch den Entdecker & Zubereiter der nach seinem Namen „Homericana“ benannten Pflanze, Paul Homero in Triest (Oest.) Das Paquet à 60 Gramm genügt für 2 Tage, kostet 70 kr. Echt nur zu beziehen von mir dem Entdecker & Zubereiter der Pflanze Homericana.

Paul Homero in Triest (Oesterrreich)

Bernovits Gusztáv

ujjonnan berendezett és felszerelt KÖNYVNYOMDAJA ajánlkozik mindennemű könyvnyomdai munkák

a legújabb ízies szerinti elkészítésére.

Wichtig für jeden Nervenleidenden.

Nur vermittelt Elektricität läst sich ein Nervenübel gründlich beseitigen. Meine neuen Inductions-Apparate (Elektrisir-Maschinen), von jedem Laien leicht zu haben, sollten in keiner Familie fehlen. Gicht, Rheumatismus, Schwächezustände, Zahn- und rheumatische Kopfschmerzen, überhaupt jedes Nervenleiden wird durch meinen Inductions-Apparat geheilt. Preis eines complete Apparates mit ausführlicher Gebrauchsanweisung fl. 8.—. Einzig und allein bei mir direct zu beziehen.

Dr. F. Baeck Triest, 2 Via Ponders 2. 958 24-1

Bizonyítvány.

Az alulírottak egy általuk eszközölt szoros vizsgálat alapján kijelentik, hogy a párizsi Cawley és Henry urak francia szivarkapapir-gyárából származó „LE HOUBLON“ szivarkapapirt kitünő minőségűnek, minden idegen alkatrésztől különösen minden az egészségnek ártalmas anyagoktól is mentek találták.

Bécsben, 1884.-i május 24.-én. Al.: Dr. Pohl J. J. a vegyi technológia nyilb. rendes tanára a csász. kir. műegyetemen. Al.: Dr. Ludwig E. az orvosi vegytan cs. k. nyilb. rendes tanára a bécsi egyetemen. Al.: Dr. Lippmann E. a vegytan rendk. tanára a bécsi egyetemen. (Fentebbi aláírások helyességé Dr. Homann J. csász. kir. jegyző ur által Bécsben bizonyítottat. Fentebbi bizonyítvány aláíratott a csász. kir. külügyministerium és a bécsi francia követség által 1884.-i május 28.-én.

A görög templom melleti föutczai 299. számú ház szabadkézből

eladandó.

Bövebb értesítés a ház tulajdonosnál. 943 3-2

